УДК 316.343.653

DOI: 10.35340/2308-104X.2019.82-1-09

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ
ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ І
КОНЦЕПТУАЛЬНИХ
ДЕСЯТКОВИХ МОДЕЛЕЙ
ПОВНОЦІННОГО
СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТЮ
УКРАЇНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

ЧЕРНИШ О. І.,
доктор наук з державного
управління, професор, завідувач
кафедри менеджменту виробничої
та невиробничої сфери,
КОМАР Ю. М.,
доктор наук з державного
управління, професор, професор
кафедри менеджменту виробничої
та невиробничої сфери,
ЧЕРНИШОВ О. Ю.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
виробничої та невиробничої
сфери, Донецький державний
університет управління
(м. Маріуполь)
КОМАР В. Ю.,
магістр з економіки та
менеджменту, менеджер
туристичної компанії ITOUR
(м. Київ)

**SCIENTIFIC AND PRACTICAL
PRINCIPLES OF FORMATION
OF FUNDAMENTAL AND
CONCEPTUAL DECIMAL
MODELS OF FULL-FLEDGED
SOCIAL MANAGEMENT OF
THE LIFE OF UKRAINIAN
SOCIETY**

CHERNYSH O.,
Doctor of Science in Public
Administration, Professor, Head of
the Department of Production and
Non-Production Management,
KOMAR Yu.,
Doctor of Science in Public
Administration, Professor, Head of
the Department of Production and
Non-Production Management,
CHERNYSHOV O.,
Candidate of Sciences (Economics),
Associate Professor at the
Department of Production and
Non-Production Management,
Donetsk State University of
Management (Mariupol)
KOMAR V.,
Master in Economics and
Management, Manager of ITOUR
Travel Company (Kyiv)

Визначені науково-практичні засади формування фундаментальної і комплексу концептуальних десятих моделей повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства на основі використання сучасного наукового інструментарію.

Ключові слова: повноцінна система соціального управління;

фундаментальна десяткова модель повноцінного соціального управління; комплекс концептуальних десятичних моделей повноцінного соціального управління; життєдіяльність українського суспільства.

Определены научно-практические основы формирования фундаментальной и комплекса концептуальных десятичных моделей полноценного социального управления жизнедеятельностью украинского общества на основе использования современного научного инструментария.

Ключевые слова: *полноценная система социального управления; фундаментальная десятичная модель полноценного социального управления; комплекс концептуальных десятичных моделей полноценного социального управления; жизнедеятельность украинского общества.*

Research and practice principles of forming of fundamental and complex of variant conceptual models of valuable social management are certain by the vital functions of Ukrainian society on the basis of the use of modern scientific tool.

Keywords: *valuable system of social management; fundamental decimal valuable social case frame; complex of conceptual of decimal valuable social case frames; vital functions of Ukrainian society.*

Постановка проблеми. Стратегічний розвиток сучасного українського суспільства, поліпшення його добробуту і якості життя людей неможливий без запровадження повноцінної системи соціального управління його життєдіяльністю. Складність проблеми життєдіяльності обумовлена тим, що це філософсько-світоглядна категорія, яка на рівні найвищого узагальнення виражає спосіб буття суспільства [1].

Актуальність цієї проблематики підвищується в сучасних умовах неоднозначного розвитку українського суспільства, коли в основних сферах соціального управління (політичній, військовій, економічній) і на його основних рівнях (державному, регіональному і місцевому) розгортаються деструктивні процеси і загострюється управлінська криза.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі теоретико-методологічні аспекти формування моделей соціального управління для різних рівнів і сфер життєдіяльності суспільства є предметом розгляду провідних вітчизняних і закордонних дослідників: В. В. Альохіна, В. Г. Афанасьєва, В. Д. Бакуменка, С. Біра, Р. Блейка, В. В. Бурегі, В. Г. Воронкової, В. І. Кноррінга, С. Н. Князева, Э. М. Короткова, С. Ф. Поважного, Ю. П. Сурміна, А. Файоля, Р. Фалмера, Дж. Форрестера, Г. В. Щокіна, С. Япга та багатьох інших.

Відаючи належне науковій та практичній значущості наукових праць вітчизняних та закордонних дослідників, в яких розглядаються окремі аспекти зазначеної проблеми, слід зауважити, що у вітчизняній та зарубіжній літературі відсутній цілісний аналіз досліджуваної проблеми, що поєднував би в собі наукові і практичні засади формування фундаментальної і концептуальних десятичних моделей повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства.

Метою статті – науково-практичні засади формування фундаментальної і комплексу концептуальних десятичних моделей повноцінного соціального

управління життєдіяльністю українського суспільства на основі використання сучасного наукового інструментарію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність, масштабність і складність розв'язання зазначеної проблеми обумовлює необхідність формування фундаментальної і концептуальних десяткових моделей повноцінного соціального управління в чотири етапи. Перший етап – теоретичне узагальнення категорії «повноцінна система соціального управління»; другий етап – обґрунтування і характеристики п'яти концептів повноцінності соціального управління; третій етап – формування фундаментальної десяткової моделі повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства; четвертий етап – формування в форматі фундаментальної десяткової моделі комплексу концептуальних десяткових моделей повноцінного соціального управління для різних рівнів і сфер життєдіяльності українського суспільства.

На першому етапі проведено теоретичне узагальнення категорії «повноцінна система соціального управління», яка є суб'єктом впливу на систему життєдіяльності українського суспільства.

При дослідженні повноцінності системи соціального управління враховано, що категорія «повна», є першою складовою творчого управління соціальними процесами, яка дозволяє соціальним суб'єктам кількісно оцінити його цінність, що актуально для цього виду управління, яке внаслідок своєї природи важко піддається кількісній оцінці [3]. Категорія «цінна» є другою складовою творчого управління соціальними процесами, яка дозволяє соціальним суб'єктам якісно оцінити його цінність [4].

У результаті органічного поєднання двох високоефективних управлінських утворень з позитивними властивостями «повна система соціального управління» і «цінна система соціального управління» сформовано третє утворення найбільш високого рівня – «повноцінна система соціального управління», яке не тільки отримало позитивні властивості повноти і цінності, але й увібрало нові унікальні властивості, не притаманні її двом складовим. Це дозволяє досягати синергетичного довготривалого ефекту, оскільки сумарний результат дії повноцінної системи управління перевищує результати виокремлених дій ефектів її двох складових [5].

На другому етапі проведено обґрунтування і подані характеристики п'яти концептів повноцінності соціального управління: «повноцінність структури управління»; «повноцінність процесуальності управління»; «повноцінність управлінського впливу»; «повноцінність спрямованості управління»; «повноцінність етапності управління»

Для вирішення завдань другого етапу також використані матеріали наукових праць відомого українського дослідника, автора «Живого Слова» О. В. Філатовича [2]. Нижче наведені характеристики п'яти концептів повноцінності соціального управління у виді таблиць за єдиною схемою: обґрунтування повноцінності, її відтворення в Живому Слові і визначення повноцінності.

Характеристика концепти «повноцінність структури управління» подана в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика концепти «повноцінність структури управління»

Обґрунтування повноцінності	Відтворення повноцінності в Живому Слові
<i>Повноцінність концепти «структура управління» в соціальних системах обумовлена тим, що її внутрішня структура складається з десяти рівнів і відповідає кількості букв в слові «управління»: «У-1; П-2; Р-3; А-4; В-5; Л-6; І-7; Н-8; Н-9; Я-10». Процес управління починається на першому, ієрархічному рівні – буква «У» потім узгоджується з другим більш високим рівнем – буква «П», ієрархічно більш високим, ніж рівень «У», який в свою чергу вписується в правила третього рівня – буква «Р», ієрархічно більш високим, ніж рівень – буква «П» і таким чином, поступово і узгоджено реалізуються інші управлінські рівні і мета управління досягається на найвищому, десятому ієрархічному рівні – буква «Я».</i>	ЕНЕРГОСОТА «УОЛЬ» Утримує Управління Вертикаль Творення Корисних Плодів Множення. Шляхом Світла Надбання Прямую! Філатович О. В., автор Живого Слова [2, с. 259].
Визначення повноцінності	
<i>Повноцінна структура управління – це універсальна управлінська складова, яка має десятиелементну внутрішню структуру, якісні і кількісні показниками якої визначають десятиелементний (повноцінний) цикл процесу управління, його послідовність, якісну і кількісну визначеність, і в комплексі забезпечують цілеспрямований і організуючий управлінський вплив для досягнення поставленої мети у відповідній соціальній системі</i>	

Характеристика концепти «повноцінність управлінського впливу» подана в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика концепти «повноцінність управлінського впливу»

Обґрунтування повноцінності	Відтворення повноцінності в Живому Слові
<i>Повноцінність концепти «управлінський вплив» в соціальних системах обумовлена тим, що на першому ієрархічному рівні починається процес управління, потім він узгоджується з другим рівнем – наука, («ієрархічно більш високим, ніж рівень процесу»), який в свою чергу вписується в правила третього рівня – мистецтво, («ієрархічно більш високим, ніж рівень науки»). Ці ієрархічні троїсті підсистеми забезпечують повноцінний троїстий (атрибутивний) вплив категорії «управління».</i>	ЦИФРОНА 3 Творіння-створення, Основа Всесвіту - Потрійне об'єднання. Плоть і відчуття, Глибини усвідомлення Об'єдную Філатович О. В., автор Живого Слова [2, с. 226].
Визначення повноцінності	
<i>Повноцінний управлінський вплив – це органічне поєднання процесу, науки і мистецтва управління в соціальних системах, які в комплексі забезпечують свідомий, цілеспрямований і організуючий вплив на розвиток відповідної системи управління для упорядкування, удосконалення її структури й діяльності, збереження цілісності і досягнення мети</i>	

Характеристика концепти «повноцінність процесуальності управління» подана в таблиці 3.

Таблиця 3

Характеристика концепти «повноцінність процесуальності управління»

Обґрунтування повноцінності	Відтворення повноцінності в Живому Слові
<i>Повноцінність концепти «процесуальність управління» в соціальних системах обумовлена тим, що на першому ієрархічному рівні визначається напрям руху управління – квантор – «У», потім він узгоджується з другим рівнем – квантор – «ПРАВ», («ієрархічно більш високим, ніж рівень «У», який в свою чергу вписується в правила третього рівня – квантор – «ЛІННЯ», («ієрархічно більш високий, ніж рівень «ПРАВ»), Внаслідок своєї унікальної природи зазначені троїсті підсистеми відносяться до повноцінних процесуальних систем управління.</i>	ЕНЕРГОСОТА «УОЛЬ» Утримує Управління Вертикаль Творення Корисних Плодів Множення. Шляхом Світла Надбання Прямую! Філатович О. В., автор Живого Слова [2, с. 259].
Визначення повноцінності	
<i>Повноцінна процесуальність управління – це універсальна, управлінська складова соціального управління, яка має повноцінну, процесуальну, троїсту структуру, що в комплексі забезпечує свідомий, цілеспрямований і організуючий управлінський вплив на розвиток відповідної системи соціального управління.</i>	

Характеристика концепти «спрямованість процесу управління» щодо його повноцінності подана в таблиці 4.

Таблиця 4

Характеристика концепти «спрямованість процесу управління» щодо його повноцінності

Обґрунтування ступеня повноцінності	Відтворення повноцінності в Живому Слові
<i>Неповноцінність концепти «спрямованість процесу управління» в соціальних системах обумовлена тим, що його можна спрямувати зліва направо, зверху вниз і знизу вгору. Але процес управління не може бути спрямований справа наліво. Зазначене обмеження обумовлене лінгвістичною структурою категорії «управління», яка у поєднанні з принципом «правопис», дозволяє обґрунтувати тезу щодо неможливості спрямування процесу соціального управління справа – наліво.</i>	ЦИФРОНА 10 Добрим - славним Світлим - ясным Сонячним – яскравим, Зірками палаючий До Світла рухаюсь Філатович О. В., автор Живого Слова [2, с. 251].
Визначення ступеня повноцінності	
<i>Процес управління в соціальних системах може бути спрямованим зліва направо, зверху вниз і знизу вгору. Але він не може бути спрямованим справа наліво, тому що це суперечить категоріям «правопис» і «управління». Це знаходить своє відображення у Біблії. «Не в волі людини дороги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермувати</i>	

Продовження табл. 4

своїм кроком». [7, с. 945 Єремія 10.23.]. Зазначені обмеження щодо спрямованості соціального управління доцільно враховувати при виборі напрямів розвитку суспільства, держави, освіти, науки, життєвого шляху людини тощо в системі життєдіяльності українського суспільства.

Характеристика категорії «повноцінність етапності управління» подана в таблиці 5.

Таблиця 5

Характеристика концепти «повноцінність етапності управління»

Обґрунтування повноцінності	Визначення повноцінності в Живому Слові
<p><i>Повноцінність концепти «етапність управління» в соціальних системах обумовлена тим, що на першому етапі відбувається ініціація управління, який узгоджується з другим етапом – фундамент, («ієрархічно більш високим, ніж рівень ініціації») шляхом взаємодії управління і інформації, який в свою чергу узгоджується з третім етапом - реалізація, («ієрархічно більш високим, ніж рівень фундаменту»), шляхом взаємодії управління і процесу і закінчується останнім четвертим етапом – результат, («ієрархічно більш високим, ніж рівень процесу») шляхом взаємодії управління і матеріалізації.</i></p>	<p>ДЖЕРЕЛО УПРАВЛІННЯ Творець об'єднує три в одному. Браму відчиняє, Простір розсуває, Час направляє, Робить Постріл! <i>Ініціація – Фундамент – Реалізація – Матеріалізація!</i> Звершилося – Сталося – Здійснилося! ТАК ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ СВІТОМ! [2, с. 263].</p>
Визначення повноцінності	
<p><i>Повноцінність етапності управління – це чотирьохетапна система соціального управління закінченого циклу у складі: ініціація, фундамент, реалізація, результат, яка забезпечує повноцінний управлінський вплив, починаючи від найнижчого рівня – ініціація і закінчуючи його найвищим рівнем – матеріалізація.</i></p>	

Результати дослідження другого етапу показали, що основу формування повноцінного соціального управління складають його чотири повноцінні концепти: структура управління, процесуальність управління, управлінський вплив, етапність управління. Концепт спрямованість управління має певні обмеження, що обумовлено неможливістю його спрямування справа наліво.

Таким чином, в загальному виді, *повноцінне соціальне управління* – це повноцінний процес соціального управління суб'єкта в системі управління другого суб'єкта таким чином, що це вписується в правила, яких дотримується другий суб'єкт («ієрархічно більш високий») і таким чином, що це не суперечить правилам, яких притримується третій суб'єкт («ієрархічно більш високий чим другий») тощо.

Важливість повноцінного соціального управління важко переоцінити, тому що це унікальна управлінська система, яка має всеохоплюючий зміст і

найбільш можливі межі співіснування з іншими системами управління, що дозволяє їй гармонійно вписуватись в систему життєдіяльності українського суспільства. А її відсутність означає втрату сильного (повноцінного) суб'єкта управління, що веде будь-яку систему соціального управління до стану хаосу або розпаду.

На третьому етапі проведено формування фундаментальної десяткової моделі повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства, основу якої складають п'ять концептів повноцінності (рис. 1).

На рис. 1 показано, що повноцінний процес соціального управління життєдіяльністю українського суспільства має чотири стадії: перша – ініціація управління; друга – фундамент управління; третя – реалізація управління; четверта – результат управління, який закінчується його матеріалізацією.

Для реалізації першої стадії – ініціація управління слід враховувати, що категорія «ініціація» призводить вплив на категорію «управління» в особі людини – суб'єкта управління. Людина, будучи одночасно ініціатором і керуючою підсистемою соціального управління, здійснює цілеспрямований творчий вплив на відповідний соціальний об'єкт, надаючи йому поштовх для подальшого руху і виконання наступних етапів соціального управління.

Для реалізації другої стадії – фундамент управління – слід враховувати, що взаємопов'язані категорії «управління» і «інформація» мають однакову спрямованість, однакову троїсту внутрішню структуру і кожна складається з десяти букв. Внаслідок однакових унікальних властивостей ці дві категорії відносяться до систем найвищого рівня і є фундаментальною основою для ведення будь-якого соціального процесу.

Враховуючи, що ініціатором і суб'єктом в соціальному управлінні є людина, яка свідомо впливає на категорії «управління» і «інформація» у складі яких по десять букв, бажано, щоб в основу життєдіяльності суб'єкта управління (людини) також були покладені повноцінні десяткові утворення різної природи і їх похідні: 1, 10, 19, 28, 37, 46, 55, 64, 73, 82, 91, 100 і т.д. Невиконання цього може спричинити неефективність управління, що відображено у крилатому вислові «Як не сідайте друзі, все одно управлінцями вам бути не дано» (Авт, 2017).

Для виконання третьої стадії – «реалізація управління» слід враховувати, що процес соціального управління пов'язаний з передбаченням (тобто з майбутнім), характеризується рухом і закінчується тоді, коли пройдено сукупність упорядкованих в часі взаємопов'язаних стадій управління. При цьому, мету управління можна досягти, якщо послідовно подолати кількість букв в категорії «управління» (10 букв), яка характеризує повноцінність структури управління.

Якщо процес управління проходить з кількістю елементів, меншою десяти, мета управління може бути досягнута частково, або не досягнута взагалі. З іншого боку, десяткова внутрішня структура визначає аналогічну кількість елементів, які підлягають управлінню. Це дозволяє провести інтерпретацію визначення «управляти – значить передбачати», як здатність суб'єкта управління передбачати його результати.

Рис. 1. Фундаментальна десятикова модель повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства

Відповідно до цього процес соціального управління має три стадії і складається з десяти структурних елементів. Причому кожна з десяти букв здійснює прямий управлінський вплив на відповідний структурний елемент, і на останній, десятій букві, категорії «управління» закінчується процес управління. Це дозволило сформулювати фундаментальну десяткову модель повноцінного творчого управління життєдіяльністю українського суспільства, яка має три стадії: «початок» – елемент 1; «середина» – елементи 2 – 9; і «закінчення» – елемент 10.

В категорії «управління» буква «У-1» показує звідки починається процес і визначає спрямованість управління; буква «П-2» показує хто управляє процесом і визначає суб'єкт управління; буква «Р-3» показує що підлягає управлінню і визначає об'єкт управління; буква «А-4» показує як здійснюється управління і визначає метод управління; буква «В-5» показує чому здійснюється управління і визначає причину управління; буква «Л-6» показує навіщо здійснюється управління і визначає послідовність управління; буква «І-7» показує де здійснюється управління і визначає місце управління; буква «Н-8» показує коли починається управління і визначає початок управління; буква «Н-9» показує скільки триває управління і визначає тривалість управління; буква «Я-10» показує куди спрямований процес і визначає спрямованість управління.

Слід зазначити, що в фундаментальній десятковій моделі кожен з десяти елементів структури соціального управління має чітко визначене місце і відповідає на кожне з десяти питань, які стосуються певних аспектів повноцінного соціального управління.

Четверта (заключна) стадія – результат управління соціальним процесом, тобто досягнення мети управління на основі взаємодії категорій «управління» і «матеріалізація» шляхом перетворення інформаційних ресурсів в матеріальний ресурс.

Таким чином, *фундаментальна десяткова модель повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства* – це універсальна повноцінна модель управління у складі п'яти фундаментальних концептів і чотирьох стадій процесу управління: ініціація, фундамент, реалізація і результат, які в сукупності утворюють повноцінну десяткову систему творчого управління соціальними процесами.

Фундаментальна десяткова модель має такі унікальні властивості, ознаки і особливості:

1. Суть моделі складає процесний підхід, який у поєднанні з сучасним науковим інструментарієм забезпечує повноцінне соціальне управління найвищого рівня інформатизації синергетичного типу;

2. В моделі використана повноцінна система соціального управління у складі: ініціація, фундамент, реалізація, результат, яка забезпечує ефективний управлінський вплив на формування повноцінного творчого управління соціальними процесами різної природи;

3. Модель забезпечує повноцінне атрибутивне управління соціальними процесами на основі взаємодій наукового і творчого управління, шляхом оптимального поєднання процесу, науки і мистецтва управління;

4. Основу моделі складають десяткові і атрибутивні управлінські структури найвищого рівня досконалості, які в сукупності утворюють закінчену,

повноцінну систему творчого соціального управління;

5. Модель є теоретико-методологічною базою для побудови комплексу варіативних концептуальних десяткових моделей повноцінного творчого управління соціальними процесами різної природи;

6. Використання фундаментальної моделі дозволяє досягати синергетичного довготривалого ефекту, оскільки сумарний результат дії моделі перевищує результати виокремлених дій ефектів її п'яти підсистем.

На четвертому етапі, в форматі фундаментальної десяткової моделі сформовано комплекс варіативних концептуальних десяткових моделей повноцінного соціального управління для різних рівнів і сфер життєдіяльності українського суспільства.

Концептуальна десяткова модель повноцінного творчого самоуправління професійною підготовкою студента подана на рис. 2 [8].

На рис. 2 показано, що в концептуальній десятковій моделі творчого самоуправління професійною підготовкою студента процес проходить послідовно зліва направо у чотири стадії: ініціація, фундамент, реалізація, результат і закінчується матеріалізацією самоуправління.

Для реалізації першої стадії – ініціація самоуправління професійною підготовкою студент, який одночасно виступає ініціатором і суб'єктом самоуправління, здійснює первинний управлінський вплив для подальшого руху процесу і виконання наступних стадій самоуправління.

Для реалізації другої стадії – фундамент самоуправління професійною підготовкою слід враховувати, що студент здійснює вплив на взаємопов'язані категорії «управління» і «інформація», які мають однакову повноцінну трійсту внутрішню структуру і складаються з десяти букв.

Внаслідок однакових унікальних властивостей ці дві категорії є фундаментальною основою для формування повноцінного самоуправління професійною підготовкою.

Для виконання третьої стадії – «реалізація процесу самоуправління професійною підготовкою» слід враховувати, що процес самоуправління включає три стадії: самопланування, самоорганізація і самоконтроль і відповідно до кількості букв в категорії «управління» складається з десяти структурних елементів.

Початкова стадія - самопланування - чотири елементи: У1 – постановка студентом цілей підготовки; П2 – встановлення пріоритетів при виборі цілей підготовки; Р3 – вибір студентом цілей підготовки; А4 – складання студентом планів підготовки;

Середня стадія – самоорганізація - чотири елементи: В5 – самоорганізація студента на лекційних заняттях; Л6 – самоорганізація студента на практичних заняттях; І7 – організація самостійної роботи студента; Н8 – самоорганізація при роботі з навчальною інформацією;

Заклучна стадія – самоконтроль: два елементи: Н9 – поточний самоконтроль підготовки; Я10 – підсумковий самоконтроль підготовки.

Рис. 2. Концептуальна десяткова модель повноцінного творчого самоуправління професійною підготовкою студента

Необхідність формування такого класу моделей самоуправління для системи професійної підготовки студентів, зумовлена тим, що підсистема «самоуправління» є найбільш складною і найменш вивченою як об'єкт дослідження. З іншого боку, при її формуванні існують суттєві обмеження у застосуванні більшості типів моделей (штучних, математичних, мовних тощо) оскільки вони не спроможні відтворювати процеси підготовки у вищій управлінській освіті, внаслідок складності цієї проблеми. [9].

Крім процесу управління, в концептуальній десятковій моделі творчого самоуправління професійною підготовкою студентів задіяні основні принципи науки управління: процесуальності, послідовності, науковості, системності, цілепокладання, поєднання абстрактних символів (літер і чисел) з процесом управління, вітальності, атрибутивності, керованості, зворотнього зв'язку.

Важливо те, що концептуальна десяткова модель творчого самоуправління професійною підготовкою студентів створена в форматі фундаментальної десяткової моделі, тому вона увібрала усі її унікальні властивості, ознаки і особливості, які подані вище.

Суттєвою перевагою концептуальної моделі творчого самоуправління професійною підготовкою студента є органічне поєднання процесу і науки самоуправління, що забезпечує наукове управління. У той же час, відповідно до назви, основу концептуальної моделі складає творчий підхід, що спонтанно забезпечує реалізацію категорії «мистецтво самоуправління».

Це дозволило сформулювати концептуальну атрибутивну модель творчого самоуправління професійною підготовкою студента, на основі взаємодії наукового і творчого самоуправління, шляхом оптимального поєднання процесу, науки і мистецтва самоуправління. Графічне відображення концептуальної атрибутивної моделі творчого самоуправління професійною підготовкою студента подано на рис. 3.

Принципово важливо те, що концептуальні десяткові і атрибутивні моделі повноцінного творчого самоуправління професійною підготовкою завжди утворюють методологічну основу побудови цього процесу, оскільки спираються на загальні закономірності його функціонування і визначають першопричину. Предмет дослідження (самоуправління професійною підготовкою) розглядається як єдине ціле, абстрагуючись від суб'єктів і системи самоуправління, характеру, принципів, методів і технологій професійної підготовки студентів, а також конкретних ЗВО управлінського профілю, де відбувається самоуправління професійною підготовкою студентів.

Слід зазначити, що створення цього класу моделей пов'язане з творчістю студента за рахунок активного використання його власних можливостей, здібностей, уяви, інтелекту, інтуїції для витонченого розуміння суті і особливостей функціонування концептуальних десяткових і атрибутивних моделей.

Процес самоуправління професійною підготовкою студента – це сукупність трьох стадій і десяти елементів категорії «управління», які є якісними характеристиками практичної реалізації функцій самоуправління професійною підготовкою студента

Процес управління лекцією – це сукупність трьох стадій і десяти елементів категорії «управління», які є якісними характеристиками практичної реалізації лекційного процесу

+

*Наука самоуправління професійною підготовкою студента – система знань про найефективніші принципи, форми і методи **самоуправління**, які дозволяють досягати максимальних результатів при найменших затратах сукупних ресурсів в процесі самоуправління – система знань про найефективніші принципи, форми і методи **самоуправління**, які дозволяють досягати максимальних результатів при найменших затратах сукупних ресурсів в процесі самоуправління*

Наукове самоуправління

*Наука професійною самоуправління підготовкою студента – система знань про найефективніші принципи, форми і методи **самоуправління**, які дозволяють досягати максимальних результатів при найменших затратах сукупних ресурсів в процесі самоуправління*

+

Мистецтво професійною самоуправління підготовкою студента – це творче застосування студентом усієї системи наукових знань в практиці самоуправління з урахування конкретних умов і обставин професійної підготовки

Творче самоуправління

Концептуальна атрибутивна модель творчого самоуправління професійною підготовкою студента – це високоефективне управлінське утворення, яке побудоване на основі взаємодії наукового і творчого самоуправління, шляхом оптимального поєднання процесу, науки і мистецтва самоуправління професійною підготовкою студента.

Рис. 3. Графічне відображення концептуальної атрибутивної моделі творчого самоуправління професійною підготовкою студента

Озброєний таким потужним науковий інструментарієм, як концептуальні десяткові і атрибутивні моделі творчого самоуправління професійною підготовкою, студент має можливість не тільки свідомо впливати на процеси самоуправління, але й оптимально поєднувати їх з наукою і мистецтвом самоуправління професійною підготовкою, досягаючи тим самим найвищого рівня системності самоуправління.

Створення і запровадження в навчальний процес цього класу моделей є важливою умовою професійної підготовки управлінського персоналу нової

формації, дає змогу розвивати систему самоуправління професійною підготовкою студентів у ЗВО управлінського профілю на інноваційній основі і досягати високого рівня інформатизації управління в цій освітній сфері.

Враховуючи унікальні властивості і потенційні можливості фундаментальної десятикової моделі творчого управління життєдіяльністю українського суспільства в її форматі професорсько-викладацьким складом Донецького державного університету управління (ДонДУУ) створено протягом останніх десяти років комплекс варіативних концептуальних моделей творчого управління для використання на різних рівнях і сферах соціальної діяльності, а саме:

- Концептуальна десятикова модель творчого управління повноцінним здоров'ям людини [10];
- Концептуальна десятикова модель творчого управління процесом праці [11];
- Концептуальна десятикова модель творчого управління лекційним процесом [12];
- Концептуальна десятикова модель творчого управління процесом проведення практичних занять [12];
- Концептуальна десятикова модель творчого управління формуванням і розвитком системного мислення людини [13];
- Концептуальна десятикова модель творчого управління мотиваційним процесом [14];
- Концептуальна десятикова модель творчого опрацювання студентом лекції [14].

Зазначені концептуальні десятикові і атрибутивні моделі творчого управління соціальними процесами пройшли апробацію і використовується на різних рівнях і сферах повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Створення фундаментальної і комплексу концептуальних десятикових і атрибутивних моделей творчого управління соціальними процесами і активізація їх запровадження в основні сфери життєдіяльності суспільства – ідеологічну, політичну, соціальну, економічну, освітню, правову, науково-технічну, військову є важливою умовою удосконалення і розвитку системи життєдіяльності українського суспільства на інноваційній основі.

Література:

1. Синергетичні засади державного управління в умовах реформ: монографія / С. М. Серьогін, І. В. Письменний, І. І. Хожило та ін.;/ за заг. ред. С. М. Серьогіна; ДРІУ НАДУ. Дніпропетровськ, 2007. 194 с.
2. Філатович О. В. Живе Слово Творить Життя. вид. третє. Книга 2. Правила творення. Київ: Фенікс, 2014. 280 с.
3. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. URL: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Efremova-term-77188.htm> (дата звернення: 01.03.2019).
4. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-

словообразовательный. URL: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Efremova-term-117894.htm> (дата звернення: 24.02.2019).

5. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. URL: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Efremova-term-77181.htm> (дата звернення: 07.03.2019).

6. Комар Ю. М. Наукові засади інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей: монографія. Донецьк: СПД Купріянов, 2008. 358 с.

7. Біблія або книга святого письма старого і нового заповіту. Ювілейне видання з нагоди тисячоліття християнства. 1523 с.

8. Komar V. The self-management theoretical and methodical foundations of management major students' professional training. *Public Administration for Sustainable Development. Collective monograph* / The general ed. Chechel A., Khlobystov Ie. – Mariupol: «East Publishing House Ltd.», 2018. 268 p.

9. Методологія державного управління: словник-довідник / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. Київ: Вид-во НАДУ, 2004. 196 с.

10. Комар Ю. М. Концепція управління формуванням повноцінного здоров'я людини. *Соціально-економічний потенціал України та країн Європи: правове регулювання, проблеми і тенденції розвитку*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців (17 травня 2018 р.). С.65–70.

11. Комар Ю. М., Комар В. Ю. Наукові засади формування концептуальної моделі творчого управління в сфері праці. / Формування ринкової економіки: зб. наук. пр спец. вип. Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток: у 2т. – т1. Київ: КНЕУ, 2012. С. 564–572.

12. Комар Ю. М., Махортов Ю. О., Комар В. Ю. Теоретико-методологічні концепти управління системою професійної підготовки державно-управлінського персоналу нової формації. / *Управлінське лідерство: колективна монографія* / за заг. ред. В. В.Толкованова. Хмельницький: МП Мельник А. А., 2013. С.75–107.

13. Комар Ю. М., Продовікова Л. М. Формування творчої моделі самоуправління мотивацією фахівців туристичної сфери. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні: теорія і практика*: матеріали міжнародної конференції (25-26 квітня 2013р.). Київ: КУУП, 2013. С. 205 –207.

14. Комар Ю. М., Поважний О. С., Комар С. Ю. Основи навчання студента В 4-х кн. – Кн. 1 Самоуправління навчанням. Навч.-метод. малоформатний посібник У 2 ч. Ч. 1. Анотований конспект лекцій /за заг. ред. Дорофійенка В.В. – 3-тє вид., доповн. Донецьк: ВІК, 2009. 313 с.

References:

1. Synerghetychni zasady derzhavnogho upravlinnja v umovakh reform: monohrafija (2007) / S. M. Serjoghin, I. V. Pysjmenyj, I. I. Khozhylo ta in.;/ za zagh. red. S. M. Serjoghina; DRIU NADU. Dnipropetrovsjk.

2. Filatovych O. V. (2014) *Zhyve Slovo Tvorytj Zhyttja*. vyd. tretje. Knygha 2. Pravyla tvorennya. Kyjiv: Feniks.

3. Efremova T. F. Novyy slovar' russkogo yazyka. Tolkovo-slovoobrazovatel'nyy. available at: <http://www.classes.ru/all-russian/russian->

dictionary-Efremova-term-77188.htmhttp (data zvernennya: 01.03.2019)

4. Efremova T. F. Novyy slovar' russkogo yazyka. Tolkovo-slovoobrazovatel'nyy. available at: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Efremova-term-117894.htm> (data zvernennya: 24.02.2019)

5. Efremova T. F. Novyy slovar' russkogo yazyka. Tolkovo-slovoobrazovatel'nyy. available at: <http://www.classes.ru/all-russian/russian-dictionary-Efremova-term-77181.htm> (data zvernennya: 07.03.2019)6.

6. Komar Ju. M. (2008) Naukovi zasady innovacijnykh mekhanizmiv derzhavnogho upravlinnja pidghotovkoju studentiv upravlinsjkykh specialjnosteju: monohrafija. Donecjk: SPD Kuprijanov.

7. Biblija abo knygha svjatogho pysjma starogho i novogho zapovitu. Juvilejne vydannja z naghody tysjacholittja khrystyjanstva.

8. Komar V. (2018) The self-management theoretical and methodical foundations of management major students' professional training. Public Administration for Sustainable Development. Collective monograph / The general ed. Chechel A., Khlobystov Ie. – Mariupol: «East Publishing House Ltd.».

9. Metodologhija derzhavnogho upravlinnja: slovnyk-dovidnyk (2004) / za zagh. red. V. I. Lughovogho, V. M. Knjazjeva. Kyjiv: Vyd-vo NADU.

10. Komar Ju. M. Koncepcija upravlinnja formuvannjam povnocinnogho zdorov'ja ljudyny. Socialjno-ekonomichnyj potencial Ukrainy ta krajiny Jevropy: pravove rehuljuvannja, problemy i tendenciji rozvytku: materialy Mizhnarodnoji naukovo-praktychnoji konferenciji studentiv, aspirantiv ta naukovciv (17 travnja 2018 r.).

11. Komar Ju. M., Komar V. Ju. Naukovi zasady formuvannja konceptualjnoji modeli tvorchogho upravlinnja v sferi praci. / Formuvannja rynkovoji ekonomiky: zb. nauk. pr spec. vyp. Pracija v KhKhI stolitti: novitni tendenciji, socialjnyj vymir, innovacijnyj rozvytok: u 2t. – t1. Kyjiv: KNEU, 2012. S. 564-572.

12. Komar Ju. M., Makhortov Ju. O., Komar V. Ju. Teoretyko-metodologhichni koncepty upravlinnja systemoju profesijnoji pidghotovky derzhavno-upravlinsjkogho personalu novoji formaciji. / Upravlinsjke liderstvo: kolektyvna monohrafija / za zagh. red. V. V. Tolkovanova. Khmeljnycjkyj: MP Meljnyk A. A., 2013. S.75–107.

13. Komar Ju. M., Prodovikova L. M. (2013) Formuvannja tvorchoji modeli samoupravlinnja motyvacieju fakhivciv turystychnoji sfery. Aktualjni problemy ta perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini: teorija i praktyka: materialy mizhnarodnoji konferenciji (25-26 kvitnja 2013r.). Kyjiv: KUUP.

14. Komar Ju. M., Povazhnyj O. S., Komar S. Ju. (2009) Osnovy navchannja studenta V 4-kh kn. – Kn. 1 Samoupravlinnja navchannjam. Navch.-metod. maloformatnyj posibnyk U 2 ch. Ch. 1. Anotovanyj konspekt lekcij /za zagh. red. Dorofijenka V.V. – 3-tje vyd., dopovn. Donecjk: VIK.

The strategic development of modern Ukrainian society, improvement of its welfare and quality of life of people is impossible without the introduction of a complete system of social management of its vital activity. The complexity of the problem of life is due to the fact that it is a philosophical and worldview category,

which at the level of the highest generalization expresses the way of being of society [1].

The urgency of this problem increases in the current conditions of ambiguous development of the Ukrainian society, when destructive processes unfold in the main spheres of social management (political, military, economic) and at its main levels (state, regional and local) and the management crisis intensifies.

The urgency, scale and complexity of the solution of this problem necessitates the formation of fundamental and conceptual decimal models of full-fledged social management in four stages. The first stage is a theoretical generalization of the category "a complete system of social management"; the second stage – the justification and characteristics of the five concepts of the full value of social management; the third stage - the formation of a fundamental decimal model of full-fledged social management of the life of Ukrainian society; the fourth stage is the formation, in the format of the fundamental decimal model of a complex of conceptual decimal models of full-fledged social management for different levels and spheres of life of Ukrainian society.

In the study of the full value of the social management system, it is taken into account that the category "full" is the first component of the creative management of social processes, which allows social actors to quantify their value, which is relevant for this type of management, which, due to its nature, is difficult to quantify [3] The category "valuable" is the second component of the creative management of social processes, which allows social actors to qualitatively evaluate its value [4].

As a result of the organic combination of two highly effective administrative entities with positive qualities, "complete system of social management" and "valuable system of social management", the third formation of the highest level – "full system of social management" – has been formed, which not only received positive qualities of completeness and value, but also has absorbed new unique properties, not inherent in its two components. This allows for a synergistic long-term effect, since the total result of a full-fledged control system exceeds the results of the isolated actions of the effects of its two components [5].

If the management process takes place with the number of elements less than ten, the goal of management can be achieved partially or not achieved at all. On the other hand, the decimal internal structure defines a similar number of elements that are subject to management. This allows an interpretation of the definition of "manage – means to predict" as the ability of the subject of management to predict its results.

The necessity of forming such a class of self-management models for the system of professional training of students is conditioned by the fact that the subsystem "self-management" is the most complex and least studied as an object of research. On the other hand, when it is formed, there are significant restrictions on the use of most types of models (artificial, mathematical, linguistic, etc.) because they are not able to reproduce the processes of preparation in higher management education, due to the complexity of this problem. [9].

Creation of the fundamental and complex conceptual decoding and attributive models of creative management of social processes and activation of their introduction into the main spheres of society's life – ideological, political, social, economic, educational, legal, scientific, technical, military – is an important condition for the improvement and development of the system of vital activity of Ukrainian society. on an innovative basis.